

Desaťročie **prekonávania násilia** (2001-2010) Zbory usilujúce o zmierenie a pokoj

---

Študijný materiál, ktorý má pomôcť jednotlivcom a skupinám v zboroch premýšľať a konať v Desaťročí prekonávania násilia

Prečo násilie? Prečo nie pokoj?

Študijný materiál, ktorý má pomôcť jednotlivcom a skupinám v zboroch premýšľať a konať v Desaťročí prekonávania násilia.

Obsah

- Ako používať túto brožúru
- Je násilie nevyhnutné?
- Ako používame moc?
- Ako konáme spravodlivo?
- Aký druh identity?
- Čo urobíte?
- Prostriedky na prekonávanie násilia

Názory vyjadrené v tomto študijnom sprievodcovi sú názormi autorov a nepredstavujú oficiálne stanoviská Svetovej rady cirkví (World Council of Churches, WCC). Cieľom tohto materiálu je povzbudiť aktívnu reakciu na hnutie Desaťročie prekonávania násilia (2001 – 2010).

Napísala Diana Mavunduse a Simon Oxley.

ISBN 2-8254-1371-2

Vydal World Council of Churches

150, route de Ferney

PO Box 2100

1211 Geneva 2

Switzerland

Tel +41 22 791 6111

Fax +41 22 791 0361

www.wcc-coe.org

© World Council of Churches 2002

© Slovenský preklad: Ekumenická rada cirkví na Slovensku

Preklad pripravil: Marek Antalík

Ako používať túto brožútku

Tento študijný materiál vám pomôže pri premýšľaní o Desaťročí prekonávania násillia (2001-2010) a snahe vyvíjať aktivitu pri presadzovaní zmierenia a pokoja.

V tejto brožúrke nájdete:

- ◆ základné predstavenie hnutia Desaťročie prekonávania násillia;
- ◆ štyri oddiely materiálov na premýšľanie;
- ◆ oddiel o tom, ako môžete niečo robiť v danej problematike;
- ◆ informácie o ďalších prostriedkoch;
- ◆ dve modlitby.

Každý oddiel na premýšľanie sa skladá z troch častí:

- ◆ cvičenia, ktoré vám pomôžu vstúpiť do danej témy z pohľadu vlastnej skúsenosti;
- ◆ materiál na stimulovanie diskusie o téme;
- ◆ návrhy na biblické štúdium.

Pri prispôbovaní tohto materiálu svojej situácii by ste mali brať všetky tri časti vážne. Neostaňte len pri premýšľaní, ale uvažujte o najbližších krokoch, ktoré podniknete.

Tento študijný materiál môžete používať pri osobnom premýšľaní, ale vrelo vám odporúčame, aby ste sa pripojili k iným ľuďom v skupinových diskusiách. Takýto postup vyžaduje starostlivú prípravu. Minimálne jeden člen skupiny by mal byť dôkladne oboznámený s týmto materiálom, aby danú skupinu mohol viesť. V skupinách by mala byť otvorená a uvoľnená atmosféra. Sedenie v kruhu napomáha interakcii. Začnite hovoriť o vlastnej situácii a diskusiu potom rozšírite. Nechajte čas, aby ľudia mohli hovoriť o vlastných skúsenostiach, ale buďte si vedomý, že pre niektorých to môže byť bolestivé. Pamätajte na to, že počúvanie je rovnako dôležité ako rozprávanie, a že slovný nátlak môže pôsobiť rovnaký rozklad ako fyzické násillie. Modlitba je neoddeliteľnou súčasťou takýchto stretnutí.

Nech je pokoj s vami pri premýšľaní, diskutovaní a konaní.

Pozvanie na účasť

“Pokoj nie je niečo, čo si želáte. Je to niečo čo tvoríte, niečo čo robíte, niečo čím ste, niečo čo rozdávate” (matka Tereza).

Tento citát nás vyzýva, aby sme pokoj dávali a tvorili. Pripomína nám tiež, že pokoj je v našom vnútri. Aby sme však pokoj dosiahli, musíme spolupracovať a to je to, k čomu nás hnutie Desaťročie prekonávania násillia (2001-2010) volá.

Spolupráca nám umožní jasnejšie pochopiť prepojenosť násillia v jeho lokálnych a globálnych prejavoch a objaviť situácie, v ktorých nevedomky prispievame k násilliu. S pomocou globálnej ekumenickej rodiny môžeme začať pokus s novými modelmi tvorenia pokoja.

Keďže násillie zachvacuje všetky stránky života a má mnoho aspektov, každý člen

cirkvi si musí nájsť vlastný spôsob ako sa zapojiť do Desiatročia. Nezáleží na tom, či to bude na miestnej, národnej, regionálnej alebo medzinárodnej úrovni.

Jedna z najčastejšie kladených otázok týkajúcich sa Desiatročia prekonávania násilia je: „Ako sa dá prelomiť kruh násilia?“ Tento študijný materiál ponúka čiastočnú odpoveď: „Rovnako, ako sa dá prelomiť kruh ignorovania: pomocou vzdelávania ľudí.“

Prečo Desiatročie prekonávania násilia?

Možno si niektorí z nás mysleli, že úžasný technologický pokrok 20. storočia mohli viesť aj k pokrokom v základnom rešpektovaní ľudí. Je smutné keď vidíme, že etnické, rasové, ekonomické a ekologické násilie naďalej prekvitá.

Ak bol niekedy v histórii moment, kedy bolo potrebné zastaviť a obzrieť sa za uplynulým storočím, nastal teraz.

Hnutie Desiatročie prekonávania násilia, ktoré vzniklo v roku 1998 na ôsmom stretnutí WCC v Harare v Zimbabwe, je odpoveďou na volanie po pokoji a mieri pre budúce generácie. Vyzýva nás tiež, aby sme sa v retrospektíve pozreli na uplynulé storočie. Správa vydaná Ústredným výborom WCC (WCC Central Committee), ktorý mal odštartovať hnutie Desiatročie prekonávania násilia v Berlíne 4. februára 2001, reflektoval túto nádej pre nové storočie: *„Prichádzame zo všetkých končín zeme vedomí si naliehavej potreby prekonať násilie, ktoré prestupuje naše životy, naše komunity, náš svet a poriadok, ktorý v ňom bol vytvorený. Otvárame toto Desiatročie ako odpoveď na hlbokú túžbu našich národov vybudovať trvalý pokoj zakotvený v spravodlivosti.“*

Toto hnutie však nie je organizované okolo pripravených programov, ide skôr o pozvanie pre všetky kresťanské telá ponúknuť vlastné dary pre tvorenie pokoja podľa konkrétneho povolania, učiť sa od druhých a spoločne konať. Ide o viac ako len o zmenu individuálneho správania. Je to o hľadaní koreňa, ktorý pôsobí za hranicami osobného násilia. Je to o prekonávaní systémových nerovností, ktoré na prvom mieste vedú k násiliu.

V prvom rade je to príležitosť pre zbory a jednotlivcov znovu preskúmať svoje biblické chápanie Božieho volania k zmiereniu a spravodlivosti.

Keď budeme chápať prečo vzniklo násilie, budeme vedieť čo robiť a čo nerobiť, aby sme znížili úroveň násilia v nás samých a vo svete, a budeme vedieť vytvoriť porozumenie, zmierenie a odpustenie.

WCC v snahe stimulovať premýšľanie a činnosť okolo hnutia Desiatročie prekonávania násilia označilo štyri hlavné okruhy ako koreň násilia. Boli vybrané na základe prieskumu v zboroch, realizovanom v rokoch 2000 a 2001.

Tieto štyri hlavné okruhy sú:

- ◆ duch a logika násilia;
- ◆ používanie, zneužívanie a nesprávne používanie moci;
- ◆ sporné otázky týkajúce sa spravodlivosti;

◆ náboženská identita a pluralita.

Tieto hlavné okruhy neboli určené len pre akademické štúdium, ale majú byť optikou, vďaka ktorej budú zbory lepšie informované o výzvach, ktoré pred nimi stoja pri prekonávaní násilia a takto im pomôžu nachádzať trvalo udržateľné rozhodnutia.

Je však jasné, že charakteristika, dynamika a súhra týchto štyroch javov sa bude rôzniť podľa konkrétnych situácií, v ktorých sa nachádzajú jednotlivé zbory. Okruhy je preto potrebné hlbšie skúmať v špecifickom prostredí každého zboru.

Je násilie nevyhnutné?

Na úvod

Prezrite si miestne noviny. Koľko článkov obsahuje správy o násilí? O akých druhoch násilia sa podávajú správy? Myslíte si, že noviny poskytujú presný obraz násilia vo vašej komunite?

Môžete pokračovať rozhovorom o násilí, ktoré ste videli na vlastné oči alebo ktoré ste zažili na vlastnej koži vo vašej komunite. Buďte citliví k tým, ktorí sú možno obeťou násilia a nebudú chcieť o tom hovoriť.

Pozrite si v televízii správy zo sveta alebo si ich vypočujte v rádiu. Ktoré udalosti sú o násilí? O akých druhoch násilia sa podávajú správy? Prečo si myslíte, že tieto konkrétne udalosti tvoria správy?

Aké filmy sa premietajú v kinách a v televízii? Aké počítačové hry hrajú mladí ľudia? Koľko násilia je vo vašej zábave?

Pomoc pri premýšľaní o násilí

Násilie nás odpudzuje, ale tiež nás priťahuje.

Násilie nás desí, ale tiež nás zabáva.

Násilie nás ničí, ale tiež nás chráni.

Zdá sa, že čo sa týka násilia ľudia sú myšlienково v dvoch svetoch. Mnohí si myslia, že násilie je nevyhnutné. Keď sa pozrieme na svet, na naše komunity a na samých seba, nie je prekvapujúce, že prichádzame k takémuto záveru. Ľahko sa pochybuje o ľudskej povahe keď vidíme, čo sme schopní robiť jedni druhým.

Viera nám hovorí, že existuje aj iný spôsob ako sa pozeráť na ľudskú povahu. Žalmista pri uvažovaní o mieste človeka v stvorení hovorí, že je najvyšším produktom Božej tvorivosti (Žalm 8). Ak sú ľudské bytosti stvorené na obraz Boží (1M 1,27), máme právo hľadať to čo v našej povahe odráža Boha. Ak by sme sa úplne poddali negatívnejmu náhľadu na človeka, začali by sme uctievať boha, ktorý je skúpy, pomstychtivý a oslavuje násilie, a nie Boha, ktorý bol v Kristovi.

To neznamená, žeby sme sa mali snažiť žiť vo vymyslenom svete, v ktorom je všetko

dobré a všade je radosť. Svoje predstavy o tom, aké by ľudstvo mohlo byť, by sme mali použiť na transformáciu našej kultúry násilia na kultúru pokoja. Aby sme to dosiahli, musíme byť na jednej strane absolútne realistickí a na druhej musíme absolútne dúfať.

Možno musíme začať prijatím spoluviny na násilí a vziať za to zodpovednosť. Vždy to zvädza obviňovať iných za to, čo je vo svete zlé: zvyšok rodiny; cirkev; vládu; globálny kapitalizmus; svoje gény alebo prostredie, v ktorom žijeme. Týmto nechceme povedať, že nepotrebujeme jasnú analýzu účinkov uvedených dôvodov, aby sme zistili ich podiel na vytvorení násilného sveta. Ale nemajú byť výhovorkou, aby sme neakceptovali vlastnú zodpovednosť. S tým, že sa cítime ako obeť, sa spájajú dva problémy. Prvý spočíva v tom, že si myslíme, že nemáme moc robiť zmeny a takýto prístup sa stáva samonaplňujúcim proroctvom. V tom druhom ide o to, že v psychike človeka je niečo, čo robí z obetí páchatel'ov – a tak sa zo zneužívaného dieťaťa stáva zneužívajúci rodič, z utláčanej skupiny sa stávajú utláčatelia.

Rozmýšľajme o dôvodoch, prečo používame násilie:

Aby iní ľudia slúžili našim záujmom.

Otroctvo je asi najzrejmým príkladom. Pre mnohých ľudí otroctvo ešte nebolo zrušené. Nemusíme posielat' ľudí z jedného kontinentu na druhý, aby sme vytvorili vzťah, v ktorom jeden človek existuje len preto, aby slúžil potrebám druhého.

Aký je náš alternatívny pohľad na vzájomnú závislosť?

Aby sa nám iní ľudia podobali.

Či už je to kvôli „záchrane ich duší“, alebo aby mohli mať podiel na „výdobytkoch“ nášho sociálno-ekonomického systému používame rôzne druhy násilia, aby sa iní podriadili tomu, čomu veríme, ako sa správame a konáme.

Aký je náš alternatívny pohľad na rôznosť?

Aby sme si niečo od iných vzali.

Málo čitateľov tejto brožúrky sú bankovní lupiči. Ale náš svet je postavený na globálno-ekonomických vzťahoch, ktoré mnohým pôsobia násilie, takže len niekoľkí niečo získajú. Veľa súčasných vojen a konfliktov súvisí s ťažbou diamantov a ropy.

Aký je náš alternatívny pohľad na spravovanie stvorenia?

Aby sme potrestali darebákov.

Odplata a náprava sa často sa používajú ako dva dôvody na potrestanie tých, ktorí páchajú priestupky proti spoločnosti, pričom prednosť zvyčajne dostáva odplata. Akoby sme sa lepšie cítili, keď vinníci trpia. Mahatma Gándhí povedal: „*Oko za oko končí oslepením celého sveta*”

Aký je náš alternatívny pohľad na spravodlivosť, ktorá pretvára obeť a páchatel'a?

Aby sme chránili samých seba a bezbranných.

Toto je dôvod, ktorý obhajcovia nevyhnutnosti násilia používajú ako dôkaz. Čokoľvek čo smie, alebo nesmie spraviť jednotlivec alebo komunita v nejakej situácii, použitie násilia v dlhodobom meradle marí vlastné záujmy.

Aký je náš alternatívny pohľad na osobnú bezpečnosť a bezpečnosť komunity?

Možno vám napadnú aj iné dôvody prečo používame násilie, a budete vedieť poskytnúť iné príklady z vlastných skúseností alebo skúseností z vašej komunity. V ďalšom oddieli sa budeme znovu zaoberať týmito problémami.

Používanie násilia sa zdá byť v prirodzenom poriadku vecí len preto, lebo sme nevzali dost' vážne alternatívy, nepoužili sme prostriedky viery, ktoré by nás povzbudili, inšpirovali a podporili.

Aké sú prostriedky našej viery – v Biblii, tradícii, uctievaní, spiritualite, skúsenostiach, konaní a vzťahoch – ktoré nám poskytujú alternatívny pohľad?

Biblické štúdium

Prorok Jeremiáš napísal prekvapujúci list jeruzalemskému ľuďu, ktorý kráľ Nabúkadnecar odviezol do vyhnanstva v Babylone.

Čítajte Jeremiáš 29,4-7

Jeremiáš im nepovedal, aby žili len pre deň, kedy sa skončí ich vyhnanstvo. Povedal im, aby sa vo vyhnanstve udomácnili – aby stavali domy, sadili záhrady a pokračovali v rodinnom živote. Ak ich to prekvapilo, slová ktoré potom nasledovali ich asi šokovali. V siedmom verši im povedal, aby pracovali a modlili sa za blahobyť, pokoj alebo dokonca spasenie (rôzne preklady používajú tieto slová) svojho mesta vo vyhnanstve. Dobro mohli získať len tak, ak prišlo na miesto, kde žili.

Rozmýšľajte o ich situácii: politickú situáciu, v ktorej sa nachádzali nenávideli; boli nútení žiť uprostred nepriateľov, ktorých náboženstvom opovrhovali. Pochopiteľná reakcia by bola hľadať možnosti ako viesť odpor a odplatiť sa. Ale Jeremiáš im povedal, aby pre vlastné dobro pracovali pre blahobyť nepriateľa.

Čítajte Rimanom 12,9-20

Pavel písal kresťanom, ktorí vedeli čo znamená prenasledovanie. Ľahko sa cítujú Ježišove slová o nastavení druhého líca (Mt 5,39). Ťažšie sa to robí, a ešte ťažšie sa napĺňa Ježišova výzva milovať svojich nepriateľov (Mt 5,44). Pavlovi bolo jasné, že odplata nie je naša vec; namiesto toho máme používať dobro na porážanie zla. Toto je Božia logika zmierenia v protiklade s logikou násilia.

Prečo nás viera volá, aby sme aktívne milovali svojich nepriateľov, keď nám náš inštinkt vraví, aby sme sa odplatili tým, ktorí nás ohrozujú alebo nám ubližujú?

Ako nachádzame svoje blaho alebo pokoj v úsilí o blaho alebo pokoj tých, ktorých sa bojíme, opovrhujeme nimi alebo ich nenávidíme?

Ako používame moc?

Na úvod

Rozmýšľajte o elektrike. Čo vám umožňuje robiť elektrika? Aké sú riziká pri používaní elektriky? (Ak pracujete v skupine, môžete sa rozdeliť na dve polovice; každá polovica sa bude zaoberať jednou otázkou a potom si povedia odpovede.) Ktoré ďalšie veci v živote sú užitočné, ale nebezpečné?

Kto rozhoduje o tom, čo sa bude diať vo vašej rodine, zbore, miestnej komunite a národe? Môže to byť rozhodnutie jednotlivca alebo kolektívu. Kto im dal autoritu rozhodovať? Podľa čoho posudzujete, či sú ich rozhodnutia dobré, alebo zlé?

Pomoc pri premýšľaní o moci

Moc je jednoducho schopnosť ovládať a pôsobiť, aby sa niečo dialo. Aby sme vedeli, či je moc dobrá, alebo zlá, musíme vedieť odkiaľ pochádza, úmysel, na základe ktorého sa používa a výsledky jej použitia. V úvodnej diskusii o elektrike ste sa možno dotkli aj toho, či bola vytvorená prostredníctvom obnoviteľných prostriedkov, alebo prostredníctvom znečisťujúcich elektrární, možnosti vykorisťovateľského energetického trhu, rizika požiaru, zásahu prúdom, i pozitíva svetla, tepla a domácich a komerčných prístrojov. Elektrika je dobrým príkladom akejkoľvek formy moci – užitočná, nebezpečná a prinášajúca komplexnú problematiku.

Na násilie sa môžeme pozerieť ako na nesprávne používanie alebo zneužívanie

moci. To ale neznamená, žeby sme mali popierať moc alebo ju odmieťať. To je rozdiel medzi mocou a násilím. Možno sa dokážeme tešiť na svet bez násilia, ale nie na svet bez moci. Aj keď sa cítime slabí a nedôležití, každý z nás, jednotlivo a spoločne, má moc niečo robiť. Potrebujeme moc naprávať bezprávie, prinášať uzdravenie a zmierenie. Bez použitia moci sa nedeje nič dobré. Existuje príslovie, že zlo víťazí tam, kde dobrí ľudia nič nerobia.

Odkiaľ pochádza moc? Jedna odpoveď znie, že pochádza od Boha. Týmto by sme uznali, že Boh je pôvodca všetkého, alebo že moc pochádza ako dar Svätého Ducha. Niektorí by chceli dať moc do vzťahu s Božím charakterom. Dajú sa nájsť biblické texty, ktoré zdá sa ospravedlňujú násilné použitie moci, pretože tak to Boh chce. Rovnako sa dá „Bohom ospravedlniť“ zneužitie moci. Ak tak robíme, obraciame vieru hore nohami a z Boha robíme vlastný násilný obraz. Ale moc vzkriesenia nemá nič spoločné s mocou páste, riadenej strely alebo ekonomického systému.

V každom z nás je moc – možno je to jeden z aspektov, ktorým sme stворení na obraz Boží. Je väčšia moc, keď sme spolu. V Starej zmluve sú dva silné obrazy Božích ľudí, a v Novej zmluve obraz cirkvi a Božieho kráľovstva. Niekedy hovoríme o zmocnení ľudí ako keby moc bola niečo, čo vlastnime, čo s láskou môžeme dať iným. Radšej by sme mali hovoriť o sprevádzaní ľudí pri tom, ako sa učia využívať svoju moc.

Pre každého z nás moc znamená vziať zodpovednosť za spôsob, ktorým ju používame. Znamená to tiež zodpovednosť za zdroj moci a za tých, ktorí sú ňou ovplyvnení.

Už sme spomínali, že testom moci je úmysel, s ktorým je použitá a jej výsledky; pozrime sa ďalej na päť vzájomne prepojených typov moci.

Fyzická sila

Môžeme spôsobiť, aby sa niečo stalo alebo zabrániť, aby sa niečo stalo pomocou hrozieb a fyzického násilia. Ozbrojený lupič aj ozbrojený policajt fungujú na rovnakom princípe – ak vám na hlavu niekto mieri zbraňou, ste menej náchylný postaviť sa na odpor. Tyran na školskom dvore a medzinárodná supervelmoc si osvojili rovnaký prístup – som väčší ako ty, takže veci budeš robiť po mojom. Možno sa to niektorým z nás ťažko číta, ale môžu sa použiť aj iné príklady. Prečo sa uchylujeme k fyzickému násiliu, keď nemôžeme presadiť svoje predstavy? Aká je alternatíva?

Moc prostriedkov

Ak vlastním alebo ovládam niečo, čo potrebujete, mám nad vami moc. Svoju moc prostriedkov môžem použiť konkrétnymi spôsobmi. Rodičia to niekedy robia so svojimi deťmi. Aby sa správali tak ako chcú, ponúkajú im odmeny, alebo im hrozia, aby ich pripravili o príjemné aktivity. Globálne ekonomické inštitúcie robia to isté s celými národmi, žiadajú od nich, aby prijali istý spôsob jednania za sľub finančnej odmeny, alebo hrozby odňatia pomoci. Prostriedky zahŕňajú aj prírodné zdroje. Moc prostriedkov funguje len vtedy, keď niekoľko ľudí ovláda prostriedky, ktoré potrebujú mnohí. Akú alternatívu by sme mali ponúknuť?

Moc informácií

Moc informácií je úzko spätá s mocou prostriedkov. Lahko si pre vlastný zisk môžeme nechať pre seba to, čo vieme. Informácie sa stávajú komoditou s medzinárodnou právnou ochranou takže sa dajú predať a kúpiť. Iný druh moci je moc médií, ktorá zverejňuje a prekrúca informácie tak ako to sedí ich zámerom.

Moc pozície

Niektorí ľudia majú moc, pretože zastávajú nejakú pozíciu – napríklad prezident a premiér; biskup a kňaz; riaditeľ a manažér; manžel a rodič. Koniec koncov moc pozície sa môže realizovať len so súhlasom tých, ktorým sa „vládne“. V niektorých kultúrach majú moc pozície starší ľudia vďaka rešpektu, ktorý im je daný. Ako sa uistíme, že tí, ktorí dostali výsadné pozície nesú zodpovednosť za svoje rozhodnutia a konajú so súhlasom tých, ktorí ich poverili?

Mali by sme si všimnúť aj to, že zbory majú niekedy moc pozície vďaka prirodzenej alebo prijatej úlohe v spoločnosti.

Morálna moc

Morálnu moc majú tí, ktorí si čírym čarom osobnosti vyžadujú našu pozornosť. Ich vplyv môže byť tak dobrý, ako aj zlý.

Ako posudzujeme použitie moci počas toho ako ju zažívame a pozorujeme?

Biblické štúdium

Kráľa Dávida si vo všeobecnosti pamätáme kvôli dvom veciam – kvôli hrdinskému činu a hrozivému zneužitiu moci. Príbeh o Bat-Šebe, Dávidovi a Uriášovi nie je v prvom rade o sexuálnej promiskuite. Koniec koncov Dávid mal veľa vzťahov, ktoré boli pre jeho súčasníkov kultúrne akceptovateľné. Keď Dávid zbadal Bat-Šebu a nechal ju priviesť k sebe do izby, spustil tak katastrofálny sled udalostí. Bat-Šeba otehotnela. V snahe utajiť to, sa Dávid snažil presvedčiť Uriáša, jej manžela, ktorý bol vo vojne, aby sa vrátil. Chcel tak dosiahnuť, aby sa o dieťati, ktoré sa malo narodiť myslelo, že patrí Uriášovi. Zo zmyslu pre zodpovednosť, ktorú cítil voči svojim kamarátom, ktorí boli vo vojne, to Uriáš odmietol. A preto dal Dávid cynický príkaz, aby pri ďalšom boji Uriáša umiestnili do prednej línie. Uriáša v tom boji zabili a Dávid si vzal Bat-Šebu ako jednu zo svojich žien.

Čítajte 2. Samuelova 12,1-7a

Ako Dávid zneužil svoju moc?

Prečo si myslíte, že Dávid chcel použiť svoju moc na nápravu krivdu v Nátanovom príbehu a pritom sa zdalo, že nie je schopný vidieť alebo ovládnuť vlastné zneužitie moci?

Čítajte Filipanom 2,5-11

Toto je krásny odsek, v ktorom Pavel pravdepodobne cituje veľmi skorý hymnus chvály. Hovorí veľa vecí o Kristovi. Každá z nich je hodná zamyslenia. Namiesto toho sa sústredte na to, čo hovorí táto pasáž o moci.

Čo tu čítame o použití moci?

Prečo je cesta samovyprázdňovania, identifikácie a smrti taká silná?

Čo hovoria tieto dva odseky o spôsobe, ktorým používate moc vo svojich vzťahoch?

Ako konáme spravodlivo?

Na úvod

Spomeňte si na situáciu, v ktorej ste povedali: „To nie je fér.“ Alebo „To nie je správne.“ Mohlo to byť niečo, čo sa stalo vám alebo niekomu inému. Čo spôsobilo, že ste povedali, že niečo nebolo fér alebo správne? Ako ste dospeli k tomu názoru? Ako ste sa vy alebo niekto iný, koho sa to týkalo, v tej situácii cítili?

O akých správach hovoria ľudia vo vašej komunite, na národnej alebo medzinárodnej úrovni? Ktoré príbehy obsahujú pocit nespravodlivosti? Prečo sme na niektoré formy nespravodlivosti citlivejší ako na iné?

Pomoc pri premýšľaní o spravodlivosti

Keď hovoríme o spravodlivosti, možno myslíme na súdy so sudcami, právnikmi, svedkami a obžalovanými. Je životne dôležité, že spravodlivosť sa uskutočňuje na súdoch. Ale o spravodlivosti sa dá povedať ešte viac. Spravodlivosť je morálna alebo etická, a nie jednoducho právna. Spravodlivosť je o správnom konaní pri náprave vzťahov. Čo znamená „správne“, je otvorené pre diskusiu. Ale mali by sme ísť ďalej ako po uznanie viny a vykonanie trestu.

V Starej a Novej zmluve nachádzame dva rôzne obrazy Boha. Jeden zobrazuje Boha ako ľudského sudcu na súde, ktorý udeľuje trest. Ten druhý predstavuje Boha ako toho, ktorý vykonáva spravodlivosť alebo ktorý pôsobí, aby sa spravodlivosť stala. Prvý obraz reprezentuje Boha ako toho, ktorý ako posledný rozhoduje o tom, čo je dobré a správne. Boh nie je neutrálny pozorovateľ života, ale berie nás na zodpovednosť za to, ako sa jedni k druhým správame. Druhý obraz nám ukazuje Boha, ktorý nečaká na nejaký posledný čas, kedy konečne prevládnu správne

vzťahy, ale burcuje ľudí, aby konali. To je dôvod, prečo vnímame, že spravodlivosť a milosť patria k sebe. Cieľom nie je jednoducho potrestať vinníkov, aby sa zabránilo nespravodlivostiam v budúcnosti. Cieľom je zaviesť nové alebo obnovené vzťahy. Jedna z kníh Starej zmluvy je kniha Sudcov. Sú v nej príbehy mužov a žien, ktorých vymenoval Boh, aby napravili to, čo sa pokazilo. Ich úlohou bolo konať spravodlivosť, i keď z nášho pohľadu asi máme otázky o ich úmysloch a skutkoch. Židovskí proroci sa dožadovali spravodlivosti. V každej generácii ľudia reagovali na Božie volanie usilovať o spravodlivosť. Je to volanie, ktoré prichádza aj k nám.

Nespravodlivosť je forma násillia. Produkuje násillie tam, kde sú ľudia nútení použiť silu, aby napravili krivdy. Nespravodlivosť často podporuje rast politického, etnického a rasového násillia. Napriek strachu, ktorý máme zo zverstiev páchaných tými, ktorí hľadajú svoje spravodlivé miesto vo svete, dokážeme rozoznať nespravodlivosť, ktorá za tým stojí. Správne vzťahy sa nikdy nedajú založiť pomocou nespravodlivých prostriedkov.

Pri uvažovaní o vzťahu medzi spravodlivosťou a pokojom je dobré rozmýšľať o situáciách, v ktorých používame slovo „pokoj“. Ukončenie fyzického násillia v konkrétnej situácii prináša formu pokoja. Konečná forma pokoja sa však nedosiahne, kým nebudú vyriešené iné formy násillia a nespravodlivosti a zmierenie sa nestane realitou. Musíme tiež uznať, že snaha o isté formy spravodlivosti, napr. Postaviť tých, ktorí sú zodpovední za zločiny proti ľudskosti pred súd, môže priniesť násillné reakcie.

Je spravodlivosť podľa Božích alebo ľudských zákonov niečo správne alebo nesprávne, alebo je o vytvorení či obnovení správnych vzťahov? Mení naša odpoveď spôsob, ktorým by sme mali konať?

Budeme pokračovať premýšľaním o štyroch z mnohých foriem nespravodlivosti, ktoré sú živnou pôdou pre násillie.

Ekonomická nespravodlivosť

Bohatstvo je v rámci národov a medzi národmi rozdelené nerovnomerne. Národ alebo región môže byť bohatý na prírodné zdroje, ale väčšina jeho obyvateľstva môže žiť v chudobe. Prírodné bohatstvo národov môže byť vyčerpané, takže sa nemajú ako podporovať. História je plná príkladov toho, ako sa na úkor väčšiny rozvíjali bohaté triedy v spoločnosti. Ekonomická globalizácia zvyšuje túto nespravodlivosť na globálnu úroveň.

Politická a sociálna nespravodlivosť

Mnohí z nás sa rozhodli veriť konkrétnej forme reprezentatívnej demokracie a schopnosti národných štátov poskytovať správne prostredie, v ktorom ľudia môžu žiť. Ale aj tie najsilnejšie štáty zisťujú, že už nedokážu ovládať smerovanie svojej krajiny nezávisle od toho, koľko sily na to používajú. V národoch nachádzame aktívne popretie politických a sociálnych práv, často s výhovorkou na posilnenie národnej bezpečnosti. Na niektorých miestach vidíme občanov, ktorí odmietajú niešť zodpovednosť vo voľbách, pretože cítia, že miestne a národné rozhodovacie orgány nie sú ani reprezentatívne, ani vnímavé. Procesy trestnej a občianskej spravodlivosti

sú naklonené v prospech tých, ktorí majú prostriedky na vlastnú obranu. Dokonca aj v krajinách s dlhou tradíciou rešpektovania zákona sa dá kúpiť vplyv a politické opatrenia dovoľujú mocným uniknúť následkom svojich činov.

Kultúrna nespravodlivosť

Hrozba imperializmu a kolonizácie náboženských a kultúrnych identít národov pokračuje silou a jemnejším vplyvom médií. To, čo oslobodzuje, to, čo potvrdzuje život, to, čo je komunálne a kontextuálne v lokálnych kultúrach sa ničí len preto, aby sa to nahradilo komerčne orientovanou globálnou kultúrou. Spôsob života, ktorý sa propaguje je spôsob, ktorý zdôrazňuje individuálne sebanaplnenie, ekonomický úspech a oslavu násilia.

Rasová nespravodlivosť

Rasová nespravodlivosť dehumanizuje ľudí na základe fyzického výzoru a rasového šablónovania. Už dlhé roky považujú farebných ľudí za menejcenných a títo ľudia sú vystavení násilnému ponižovaniu zo strany svojich utláčateľov.

Ako sme už povedali, každá z týchto nespravodlivosťí je násilím páchaným na ľuďoch, a produkuje násilie zo strany tých, ktorí si myslia, že je to jediná účinná odpoveď. Ako pracujeme na pretvorení nespravodlivosťí na správne vzťahy? Ako konáme spravodlivosť?

Biblické štúdium

Zdá sa, že vykorisťovanie ľudí je počas celej histórie nemenná ľudská vlastnosť. Vďaka tomu, že Izraelci poznali Boha, vedeli, ako sa majú k sebe správať. A napriek tomu im museli židovskí proroci neustále pripomínať Božie naliehanie na spravodlivé konanie.

Čítajte Ámos 8,4-7

Podvádzanie vo svoj prospech je rovnaké či obchodujete s obilím alebo na burze. Výsledok je ten, že chudobný stráca. Menej kvalitné výrobky, ktoré sa predávajú ako ich kvalitný originál je nesprávne, či už predávate pšenicu alebo nealkoholické nápoje. Ešte viac to zhoršuje pokrytectvo nábožných ľudí, ktorí sedia na bohoslužbách a tešia sa na moment, keď budú môcť pokračovať vo svojich nespravodlivých praktikách.

Aký je vzťah medzi spravodlivosťou a naším uctievaním Boha?

Po 800 rokoch vystúpil Ježiš v synagóge v Nazarete, a niektoré zo slov proroka Izaiáša vyhlásil za východisko svojej služby.

Čítajte Lukáš 4,17-21

Lukáš umiestňuje tento záznam do času, ktorý nasledoval po pokúšaní Ježiša na púšti. Ježiš odolal pokušeniu povrchnej služby sebe samému. Namiesto toho, aby jednoducho zatratil alebo dokonca volal po odplate pre tých, ktorí spôsobili hlad, zajatie, slepotu a útlak, používa tieto slová, aby hovoril o náprave krívd. Ježiš prehlasuje spravodlivosť, ktorá obnovuje.

Použil by nejaký pozorovateľ tieto slová na definíciu služby vo vašom zbore?

Čo nám tieto dva odseky hovoria o tom, ako by sme mali konať spravodlivosť?

Aký druh identity?

Na úvod

Zozbierajte niekoľko symbolov, ktoré hovoria niečo o tom, kým ste. Rodný list, pas alebo vodičský preukaz o vás niečo povedia. Čo symbolizuje všetky veci, ktoré vás robia vami – vzťahy, viera, aktivity, záujmy, osobnosť?

(Len pre skupiny): Každý napíše zoznam desiatich slov, ktoré ho popisujú. Pozbierajte zoznamy, a náhodne ich rozdajte. Každý má prísť na to (ak to bude potrebné, tak s pomocou skupiny), koho zoznam, ktorý dostal, popisuje.

Pomoc pri premýšľaní o identite

Možno budeme prekvapení, že nás iní ľudia nevidia tak ako sa vidíme sami. Sú dva dôvody, prečo by sme si to mali uvedomiť. Prvý je, že vzťahy sa často dostávajú do problémov, keď si neuvedomujeme, že pohľad iných ľudí na nás nie je taký istý ako pohľad, ktorý máme sami na seba. Druhým dôvodom je, že niekedy nedokážeme rozlíšiť medzi ideálom, ktorým by sme mali byť a realitou toho, čím sme. Len jeden veľmi jednoduchý príklad: Nejaký zbor môže vyhlasovať za súčasť svojej identity to, že je vreťou, otvorenou komunitou a možno aj verí, že to tak je. Pre návštevníkov, s ktorými nikto nehovorí, sa táto identita bude zdať presne opačná.

Aby sme podporovali dobré vzťahy, musíme sa ako zbory pozerat' na seba a na to, ako nás vnímajú iní. Mali by sme byť dostatočne úprimní, a pripustiť vlastné zlyhania. Musíme sa uistiť, že naša identita nie je kompromitovaná príliš dôverným vzťahom s represívnymi režimami alebo utláčateľmi. Cirkev predstavuje zaslúbenie Božieho kráľovstva. Stratí svoju identitu, ak kráľovstvo nebude reflektované vo svojom bytí. To dáva nášmu uctievaniu kozmický rozmer, ale aj zakorenenie v každodennom živote.

Náboženská identita predstavuje do veľkej miery faktor násillia, ktoré sa deje v rámci komunít a medzi národmi; znamená to náboženskú identitu, ktorú si ľudia sami dávajú, i náboženskú identitu, ktorú im pripisujú iní. Lepšie povedané, je to skôr faktor ako príčina, kvôli zložitosti násillia aj náboženskej identity. A preto v násillí medzi náboženstvami môže byť zmes problémov vzťahujúcich sa na prácu, bývanie, zabezpečenie blahobytu, zabezpečenie služieb, vzdelanie, politiku, rasizmus atď. Aj keď sú len jedným faktorom, náboženské rozdiely majú schopnosť oddeliť identitu celých skupín ľudí.

Čo sa týka konfliktu v istom zmysle možno nie je žiaden rozdiel, ak sa dané dve skupiny nazývajú „jablká“ a „pomaranče“, pretože problémové otázky diskusie by boli také isté. Fakt je, že je to náboženstvo, ktoré sa používa na definovanie identity. Konflikty sú medzi kresťanmi a moslimami, kresťanmi a Židmi, moslimami a Židmi, hindmi a sikhmi, a mnohými inými kombináciami. Tí z nás, ktorí si možno myslia, že konkrétny konflikt nie je „kresťanský“ problém, dostane sa do konfliktu s tými, ktorí veria, že je to konflikt ich kresťanskosti.

Možno sa budeme chcieť spýtať, či existuje niečo ako čisto náboženská identita. Náboženská identita sa vzťahuje na to, čomu veríme, ale neobmedzuje sa len na to. Kresťania možno súhlasia s niektorými bežnými tvrdeniami, ktorým veríme – napríklad Nicejskému vierovyznaniu. To však nedáva všetkým zborom a každému, kto k nim patrí, spoločnú identitu. Ani zďaleka.

V skutočnosti by zbory diskutovali o stupni, po ktorý je identita daná, to znamená vyjadrená v rámci daného kontextu, alebo či má identita históriu vývoja takže je tvarovaná svojím kontextom. Ak hovoríme, že naša náboženská identita sa dá oddeliť od našej národnej, etnickej a politickej identity alebo od identity danej našimi vzťahmi a aktivitami, dostávame sa do nebezpečenstva, že vyjadrujeme vieru, ktorá nezahŕňa náš celý život.

Budovanie identity sa deje v komunite, pretože časť našej identity pochádza z našich vzťahov s inými a ak hovoríme o náboženskej identite, z nášho vzťahu s Bohom. Už sme spomenuli, že existuje úzky vzťah medzi tým, ako chápeme násillie, moc a spravodlivosť a tým, ako chápeme Boha. Namiesto toho, aby sme budovali svoju identitu vo vzťahu k Bohu v Kristovi, zisťujeme, že budujeme identitu pre Boha z činností, ktoré sú zamerané na nás.

Čo sa týka budovania identity, musíme mať priestor na skúmanie toho, kým sme a ako vstupujeme do vzťahov. Vo WCC prebieha diskusia o myšlienke ekumenického priestoru – priestor, v ktorom by sa tí s odlišnosťami cítili bezpečne byť samým sebou. To znamená byť rešpektovaný bez hrozby využívania.

Vstupovanie do vzťahov so vzájomným prijatím v rámci náboženstiev a medzi náboženstvami by bol pre mnohých možno príliš veľký skok. Neprijatie tých, ktorí nezdierajú vašu vieru, môže byť dôležitou časťou identity. Sektárstvo a fundamentalizmus sú často reakcie na hrozby identite, v ktorej sú línie vymedzenia stvrdené – dochádza k deformácii identity.

Ak sa začneme pozitívne pozeráť na iných, začne to vplývať na našu teológiu misie. Agresívna misijná aktivita sa dá vnímať ako násilie na tých, ktorí sú jej objektom. Kresťanskí misionári neboli vždy citliví na domorodé kultúry, a dávali prednosť autoritatívnemu zavádzaniu západnej kresťanskej identity. Pokánie za to nám všetkým môže pomôcť pohnúť sa smerom k pozitívnym vzťahom medzi kresťanmi z iných častí sveta.

Je rozdiel medzi prijatím ľudí na úrovni dobrých ľudských vzťahov a prijatím toho čomu veria? Ako zlúčime hlboký záväzok s otvorenosťou k iným? Vidíme tých, ktorí majú inú vieru, ako takých, ktorí môžu byť potenciálom pre obohatenie našej viery, a nie ako hrozbu pre našu identitu?

Biblické štúdium

Byť vyvoleným Božím národom znamenalo výsadu aj zodpovednosť. Mojžiš to povedal zhromaždeniu izraelského ľudu.

Čítajte 5.Mojžišova 10,12-22

S výsadou sa spájajú dva problémy – zo svojej výsady sa môžeme tak tešiť, že zabúdame na zodpovednosť a našu výsadu môžeme uchovávať v uzavretom kruhu. V Starej zmluve a v histórii kresťanskej cirkvi je veľa príkladov takýchto problémov. To je možno dôvod, prečo záznamy o Mojžišovi hovoria, že neustále zdôrazňoval výsadu a zodpovednosť. Témy, ktoré neskôr prebrali proroci. Medzi výsadou a zodpovednosťou je dynamický vzťah. Nie je to len jednoduché učenie „dodržiavajte Božie pravidlá“, aby ste ako „odmenu dostali Božiu priazeň“.

V kruhu výsady a zodpovednosti však boli zahrnutí aj cudzinci, ktorí medzi nimi žili – tí, ktorí prichádzali zovšadiaľ; tí, ktorí k nim nepatrili úplne; tí, ktorí boli kultúrne odlišní. Boh sa staral o nich i o tých, ktorí boli slabí a nemali v spoločnosti žiadne postavenie.

Zahrňajú, alebo vylučujú naše kruhy výsady a zodpovednosti v zboroch cudzincov, ktorí žijú v našich komunitách? Čo to znamená pre Boha, aby sa o nich staral tak ako sa stará o tých z nás, ktorí veria?

Čítajte Efezanom 2,13-18

Tvrdenie v tejto pasáži nie je jednoducho o tom, že Kristus strháva bariéry, dokonca aj bariéru medzi kresťanmi a Židmi. Už to by bola dobrá správa. List Efezanom ide ďalej a hovorí, že Kristus robí radikálnu zmenu stvorením nového človeka.

Ako môžeme nájsť svoju identitu v novom človeku v Kristovi, a nie za bariérami nepriateľstva, ktoré rozdeľujú cirkev a našu spoločnosť?

Čo spravíte?

Premýšľanie o prolematike, ktoré priniesol tento študijný materiál je prvý krok na dlhej ceste. Dúfame, že všetky veci, o ktorých ste hovorili, vám priniesli nepovrchné informácie a ďalšie otázky, odhodlanie nebyť spokojný s tým, ako sa veci majú a poznanie, že v kresťanskej viere máme obrovské zdroje. Dokážeme pracovať na zmene nás samých, našich zborov a spoločnosti?

Zameranie a pohľad pod povrch

V malej brožúrke ako je táto, sme nemohli spomenúť všetky problematické otázky prekonávania násilia a úsilia o zmierenie a pokoj. Ak chceme, aby bola naša činnosť efektívna, musíme sa zamerať na konkrétny problém. Pokúste sa identifikovať jeden alebo dva konkrétne problémy, ktoré ste vnímali ako dôležité. Môžu to byť miestne problémy alebo veľké globálne problémy. Niektoré zbory sa napríklad začalizoberať problémom násilia na uliciach svojej komunity; iní sa začali angažovať v kampani, ktorá má za cieľ odpísanie medzinárodných dlhov hospodársky najchudobnejších štátov. Čokoľvek si vyberiete, musíte sa pozeráť pod povrch problému. Vezmite do úvahy zásadné problémy a poučte sa z toho, ako reagovali ľudia inde.

Uvedomte si, čo chcete robiť

Chceme prekonať násilie. Nestačí hovoriť ľuďom, aby napríklad prestali zneužívať deti alebo, aby ukončili etnický konflikt. Násilie je vo väčšine prípadov spôsob, ako sa vyrovnáť so zásadnými problémami. Musíme domyslieť až do konca, ako môžeme nenásilným spôsobom reagovať na konkrétne problémy a ako môžeme vyvinúť spravodlivé riešenia na odstránenie alebo zníženie príčin násilia. Musíme vedieť ponúknuť pozitívne alternatívy násilia a zatiahnuť obidve strany do nového vzťahu.

Množstvo násilia vo svete nás môže zavalit' a môže spôsobiť, že si budeme myslieť, že nemôžeme nič robiť. Ak si vyberieme niečo, nech je to akokoľvek malé, niekde, kde môžeme niečo urobiť, začíname proces zmeny. Nerobte si starosti kvôli všetkým veciam, ktoré nemôžete urobiť pri prekonávaní násilia. Začnite s niečím, čo môžete dosiahnuť!

Angažujte viac ľudí

Koho by ste ešte mohli zaangažovať vo vašom zbore? V mnohých zboroch sú skupiny žien a mladých ľudí, ktoré majú energiu a predstavivosť. Nie je niekde vo vašom okolí skupinka zameraná na biblické štúdium, ktorá sa môže viac zaoberať problematikou zmierenia? Ako podporuje pastorálna starostlivosť vo vašom zbore obeť násilia? Máte pre nich vytvorený bezpečný priestor, v ktorom môžu hovoriť o svojom utrpení a tých, ktorí ho spôsobili? Vedeli by ste lokálne zapojiť aj iné zbory a ďalšie zbory aj z iných denominácií? Aké kampane, skupiny a organizácie okolo problémov s násilím existujú vo vašej lokalite a národe? Ako sa s nimi môžete spojiť?

Modlitba

Modlitba je nebezpečná! Ak čakáme, že Boh zmení veci bez toho, aby zmenil nás, budeme sklamaní. Ako sme už v tomto študijnom sprievodcovi zistili, sme časťou problému násilia a nielen jeho diváci. V modlitbe sa otvárame ako jednotlivci a zbory Bohu. Duchovná disciplína modlitby nám umožní žiť život jednotlivcov a zborov, ktorý podporuje zmierenie a pokoj. Bude to vyžadovať zmenu spôsobu, ktorým sa staviame k iným – odpustenie a prijatie odpustenia. Modlitba je mocný prostriedok ako solidarizovať s obeťami násilia.

Nenechávajte si svoje myšlienky a plány pre seba

Dajte iným vedieť, čo ste sa naučili, a čo máte v úmysle robiť. Desaťročné prekonávanie násilia je iniciatíva zborov, a preto musíme povzbudiť jedni druhých zdieľaním svojich vízií a aktivít. Dajte vedieť svojej cirkvi a vašej cirkevnej rade ako sa zapájate do hnutia Desaťročné prekonávanie násilia. Kontaktujte tiež Svetovú radu cirkví.

“Nestačí o pokoji len hovoriť. Človek v neho musí veriť. A nestačí len v neho veriť. Človek na ňom musí pracovať” (Eleanor Roosevelt).

Prostriedky na prekonávanie násilia

- *He Came Singing Peace: Songs to Overcome Violence*
Compiled and published by the New Zealand Hymnbook Trust, April 2002.
Available in English.

- Order from: jsem@paradise.net.nz, or Tel: +46 644 902 8855.
- *Overcoming Violence: Teachers' Manuals for Nursery/Kindergarten 3–6, Middle Elementary 9–10, Older Elementary 10–12*
Published by the National Council of Churches in the Philippines, 2002.
Available in English.
Order from: nccp@phil.gn.apc.org, or Tel: +63 2 928 8636.
  - *Learning Peace*
Published by Swiss Ecumenical Peace Programme, 2001.
Available in German and French.
Order from: rgeiser@access.ch, or Tel: +41 62 844 3907.
  - *Youth Peace Training Manual*
Published by the All Africa Conference of Churches, 1999.
Available in English.
Order from: infodesk@aacc-ceta.org, or Tel: +254 2 444 1338.
  - *Overcoming Violence: The Challenges to the Churches in All Places*
by Margot Kässmann, 2nd revised printing 2000.
Available in English and German.
Order from: publications@wcc-coe.org, or Tel: +41 22 791 6111.

Navštívte webovú stránku hnutia Desiat'rošie prekonávania násilia: www.wcc-coe.org/dov

Nájdete tam príbehy a fotografie ľudí a skupín z celého sveta pri aktivitách prekonávania násilia. Nájdete tam kontakty na rastúci zoznam webových stránok týkajúcich sa hnutia Desiat'rošie prekonávania násilia iných lokálnych, národných a medzinárodných mierových hnutí. A je tam aj kalendár udalostí týkajúcich sa Desiat'ročia prekonávania násilia.

Ak máte nejaké udalosti, príbehy, kurzy a knihy týkajúce sa Desiat'ročia prekonávania násilia, o ktoré by ste sa chceli podeliť s inými, prosím, pošlite nám e-mail: dov@wcc-coe.org

Modlitby

Uprostred hladu a vojny,
oslavujeme zaslúbenie hojnosti a pokoja.

Uprostred útlaku a tyranie,
oslavujeme zaslúbenie služby a slobody.

Uprostred pochybností a zúfalstva,
oslavujeme zaslúbenie viery a nádeje.

Uprostred strachu a zrady,
oslavujeme zaslúbenie radosti a vernosti.

Uprostred nenávisťi a smrti,
oslavujeme zaslúbenie lásky a života

Uprostred hriechu a rozkladu,

*oslavujeme zaslúbenie spasenia a obnovy.
Uprostred smrti prichádzajúcej zovšadiaľ,
oslavujeme zaslúbenie živého Krista.*

Za pokoj vo vašej krajine.
Za obeť násilia.
Za bojujúcich za pokoj a spravodlivosť.
Za zbory v konfliktných situáciách.
Za svet bez vojny a násilia.

Veď ma zo smrti do života, z falše do pravdy,
veď ma zo zúfalstva do nádeje, zo strachu do dôvery,
veď ma z nenávisťi do lásky, z vojny do mieru.
Nech pokoj plní naše srdcia, náš svet a náš vesmír.
Amen.
